

ఆషాఢ
శ్రావణ

అఖండ సుందరకాండ పీఠసం

24.07.2021
శనివారము

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః, గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పరంబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥
శ్రీవేంకటాచలాధీశం, శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం, శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, భగవతః, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినస్సన్నిధౌ, ధర్మవిగ్రహస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, పాదసేవకస్య, హనూమతఃప్రసాదేన, అస్మిన్నువనే, అతి శీఘ్రమేవ, సమస్తదుష్ప్రభావకారక, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనాథం, సర్వేషామ్, ఆస్తికమహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్తవ్యాపార, దేశరక్షణాదిరంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, సద్భావానాం, సత్సంకల్పానాం, సత్కార్యాణాం చ, సర్వతోముఖ, విజయసిద్ధ్యర్థం, భారతవర్షస్య, అభివృద్ధౌ నిమగ్నానామ్, అధికారిణాం, పైనికానాం, కర్షకవణిగాదీనాం, ఉపాధ్యాయ, వైజ్ఞానిక, వైద్యాదీనాం చ, సర్వేషాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య, శ్రీమద్వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణః, శ్రీమదాంజనేయస్య చ, పరిపూర్ణానుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గతే, సుందరకాండే, పంచషష్ఠితమసర్గతః, అష్టషష్ఠితమసర్గాంత-శ్లోకపారాయణం, యుద్ధకాండే, శ్రీరామపట్టాభిషేకో నామ, ఏకత్రింశదుత్తరశతతమ-సర్గపారాయణం, తథా, శ్రీమద్యోగవాసిష్ఠే, వాల్మీకీయే, ఉత్పత్తిప్రకరణాంతర్గతస్య, విషూచికా మహామారీ నివారకస్య, మహామంత్రస్య పారాయణం, శ్రీధన్వంతరి మంత్రపారాయణం చ, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, ఆచార్యముఖేన, కరిష్యామహే.

శ్రీ రామప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనుమతే నమః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచషష్ఠితమస్కంధః

1. తతః ప్రసవణం శైలం గత్వా చిత్రకాననమ్ ।
ప్రణమ్య శిరసా రామం అక్షణం చ మహాబలమ్ ॥ 65.1 ॥
2. యువరాజం పురస్కృత్య సుగ్రీవమభివాద్య చ ।
ప్రవృత్తిమథ సీతాయాః ప్రవక్తుముపచక్రముః ॥ 65.2 ॥
3. రావణాంతఃపురే రోధం రాక్షసీభిశ్చ తర్జనమ్ ।
రామే సమనురాగం చ యశ్చాయం సమయః కృతః ।
ఏతదాఖ్యాన్తి తే సర్వే హరయో రామసన్నిధౌ ॥ 65.3 ॥
4. వైదేహీమక్షతాం శ్రుత్వా రామస్తూత్తరమబ్రవీత్ ॥ 65.4 ॥
5. క్వ సీతా వర్తతే దేవీ కథం చ మయి వర్తతే ।
ఏతన్నే సర్వమాఖ్యాత వైదేహీం ప్రతి వానరాః ॥ 65.5 ॥
6. రామస్య గదితం శ్రుత్వా హరయో రామసన్నిధౌ ।
చోదయన్తి హనూమంతం సీతావృత్తాంతకోవిదమ్ ॥ 65.6 ॥
7. శ్రుత్వా తు వచనం తేషాం హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।
ప్రణమ్య శిరసా దేవ్యై సీతాయై తాం దిశం ప్రతి ।
ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞః సీతాయా దర్శనం యథా ॥ 65.7 ॥
8. సముద్రం లంఘయిత్వా హం శతయోజనమాయతమ్ ।
అగచ్ఛం జానకీం సీతాం మార్గమాణో దిదృక్షయా ॥ 65.8 ॥
9. తత్ర లంకేతి నగరీ రావణస్య దురాత్మనః ।
దక్షిణస్య సముద్రస్య తీరే వసతి దక్షిణే ॥ 65.9 ॥
10. తత్ర దృష్ట్వా మయా సీతా రావణాంతఃపురే సతీ ।
సంన్యస్య త్వయి జీవన్తి రామా రామ మనోరథమ్ ॥ 65.10 ॥
11. దృష్ట్వా మే రాక్షసీమధ్యే తర్జ్యమానా ముహుర్ముహుః ।
రాక్షసీభిర్విరూపాభిః రక్షితా ప్రమదావనే ॥ 65.11 ॥
12. దుఃఖమాసాద్యతే దేవీ తథా దుఃఖోచితా సతీ ॥ 65.12 ॥
13. రావణాంతఃపురే రుద్ధా రాక్షసీస్సురక్షితా ।
ఏకవేణీధరా దీనా త్వయి చింతాపరాయణా ॥ 65.13 ॥
14. అథశ్చయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే ।
రావణాద్వినివృత్తార్థా మర్తవ్యకృతనిశ్చయా ।
దేవీ కథంచిత్ కాకుత్స్థః త్వన్మనా మూర్ఛితా మయా ॥ 65.14 ॥

15. ఇక్ష్యాకువంశవిఖ్యాతిం శనైః కీర్తయతాఽనఘ ।
సా మయా నరశార్దూల విశ్వాసముపసాదితా ॥ 65.15 ॥
16. తతస్సమ్భాషితా దేవీ సర్వమర్థం చ దర్శితా ।
రామసుగ్రీవసఖ్యం చ శ్రుత్వా ప్రీతిముపాగతా ॥ 65.16 ॥
17. నియతస్సముదాచారో భక్తిశ్చాస్యాస్తథా త్వయి ॥ 65.17 ॥
18. ఏవం మయా మహాభాగా దృష్టా జనకనన్దినీ ।
ఉగ్రేణ తపసా యుక్తా త్వద్భక్త్యా పురుషర్షభ ॥ 65.18 ॥
19. అభిజ్ఞానం చ మే దత్తం యథా వృత్తం తవాన్తికే ।
చిత్రకూటే మహాప్రాజ్ఞ వాయసం ప్రతి రాఘవ ॥ 65.19 ॥
20. విజ్ఞాప్యశ్చ నరవ్యాఘ్రుః రామో వాయుసుత త్వయా ।
అభిలేనేహ యద్దుష్టమితి మామాహ జానకీ ॥ 65.20 ॥
21. అయం చాస్మై ప్రదాతవ్యః యత్నాత్పుపరిరక్షితః ।
బ్రువతా వచనాన్యేవం సుగ్రీవస్యోపశృణ్వతః ॥ 65.21 ॥
22. ఏష చూడామణిశ్రీమాన్ మయా సుపరిరక్షితః ।
మనశ్శిలాయాస్తీలకః గణ్డసార్వే నివేశితః ॥ 65.22 ॥
23. త్వయా ప్రణశ్టే తిలకే తం కిల స్మర్తుమర్హసి ।
ఏష నిర్యాతితశ్రీమాన్ మయా తే వారిసమ్భవః ॥ 65.23 ॥
24. ఏతం దృష్ట్వా ప్రమోదిష్యే వ్యసనే త్వామివానఘ ।
జీవితం ధారయిష్యామి మాసం దశరథాత్మజ ।
ఊర్ష్యం మాసాన్న జీవేయం రక్షసాం వశమాగతా ॥ 65.24 ॥
25. ఇతి మామబ్రవీత్సీతా కృశాంగీ ధర్మచారిణీ ।
రావణాంతఃపురే రుద్ధా మృగీవోత్ఫుల్లలోచనా ॥ 65.25 ॥
26. ఏతదేవ మయాఽఽఖ్యాతం సర్వం రాఘవ యద్యథా ।
సర్వథా సాగరజలే సన్తారః ప్రవిధీయతామ్ ॥ 65.26 ॥
27. తౌ జాతాశ్వాసౌ రాజపుత్రౌ విదిత్వా, తచ్ఛాభిజ్ఞానం రాఘవాయ ప్రదాయ ।
దేవ్యా చాఖ్యాతం సర్వమేవానుపూర్వ్యాత్, వాచా సమ్పూర్ణం వాయుపుత్రశ్శశంస ॥
॥ 65.27 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే అదికావ్యే సున్దరకాణ్డే పంచషష్ఠితమస్కర్ణః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్షష్ఠితమస్కంధః

28. ఏవముక్తో హనుమతా రామో దశరథాత్మజః ।
తం మణిం హృదయే కృత్వా ప్రరురోద సలక్షణః ॥ 66.1 ॥
29. తం తు దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం రాఘవశ్శోకకర్చితః ।
నేత్రాభ్యామశ్రుపూర్ణాభ్యాం సుగ్రీవమిదమబ్రవీత్ ॥ 66.2 ॥
30. యథైవ ధేనుస్సవతి స్నేహోద్వత్సస్య వత్సలా ।
తథా మమాపి హృదయం మణిరత్వస్య దర్శనాత్ ॥ 66.3 ॥
31. మణిరత్నమిదం దత్తం వైదేహ్యశ్చుశురేణ మే ।
వధూకాలే యథా బద్ధమ్ అధికం మూర్ఛి శోభతే ॥ 66.4 ॥
32. అయం హి జలసమ్భూతః మణిస్సజ్జనపూజితః ।
యజ్ఞే పరమతుష్టేన దత్తశ్చక్రేణ ధీమతా ॥ 66.5 ॥
33. ఇమం దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం యథా తాతస్య దర్శనమ్ ।
అద్యాస్త్వవగతస్సౌమ్యః వైదేహస్య తథా విభోః ॥ 66.6 ॥
34. అయం హి శోభతే తస్యాః ప్రియాయా మూర్ఛి మే మణిః ।
అస్యాద్య దర్శనేనాహం ప్రాప్తాం తామివ చింతయే ॥ 66.7 ॥
35. కిమాహ సీతా వైదేహీ బ్రూహి సౌమ్య పునః పునః ।
పిపాసుమివ తోయేన సించన్తీ వాక్యవారిణా ॥ 66.8 ॥
36. ఇతస్తు కిం దుఃఖతరం యదిమం వారి సమ్భవమ్ ।
మణిం పశ్యామి సౌమిత్రే వైదేహీమాగతం వినా ॥ 66.9 ॥
37. చిరం జీవతి వైదేహీ యది మాసం ధరిష్యతి ।
క్షణం సౌమ్య న జీవేయం వినా తామసితేక్షణామ్ ॥ 66.10 ॥
38. నయ మామపి తం దేశం యత్ర దృష్ట్వా మమ ప్రియా ।
న తిష్ఠేయం క్షణమపి ప్రవృత్తిముపలభ్య చ ॥ 66.11 ॥
39. కథం సా మమ సుశ్రోణీ భీరుభీరుస్సతీ సదా ।
భయావహానాం ఘోరాణాం మధ్యే తిష్ఠతి రక్షసామ్ ॥ 66.12 ॥
40. శారదస్తిమిరోన్ముక్తః నూనం చంద్ర ఇవామ్బుదైః ।
ఆవృతం వదనం తస్యా న విరాజతి రాక్షసైః ॥ 66.13 ॥
41. కిమాహ సీతా హనుమన్ తత్త్వతః కథయాద్య మే ।
ఏతేన ఖలు జీవిష్యే భేషజేనాతురో యథా ॥ 66.14 ॥

42. మధురా మధురాలాసా కిమాహ మమ భామినీ ।
 మద్విహీనా వరారోహా హనూమాన్ కథయస్వ మే ।
 దుఃఖాత్ దుఃఖతరం ప్రాప్య కథం జీవతి జానకీ ॥ 66.15 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షట్షష్ఠితమస్కర్ణః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే సప్తషష్ఠితమస్కర్ణః

43. ఏవముక్తస్తు హనూమాన్ రాఘవేణ మహాత్మనా ।
 సీతాయా భాషితం సర్వం న్యవేదయత రాఘవే ॥ 67.1 ॥
44. ఇదముక్తవతీ దేవీ జానకీ పురుషర్షభ ।
 పూర్వవృత్తమభిజ్ఞానం చిత్రకూటే యథాతథమ్ ॥ 67.2 ॥
45. సుఖసుప్తా త్వయా సార్థం జానకీ పూర్వముత్థితా ।
 వాయసస్సహసోత్పత్య విదదార స్తనాంతరే ॥ 67.3 ॥
46. పర్యాయేణ చ సుప్తస్త్వం దేవ్యంకే భరతాగ్రజ ।
 పునశ్చ కిల పక్షీ సః దేవ్యా జనయతి వ్యథామ్ ॥ 67.4 ॥
47. పునః పునరుపాగమ్య విదదార భృశం కిల ।
 తతస్త్వం బోధితస్తస్యాః శోణితేన సముక్షితః ॥ 67.5 ॥
48. వాయసేన చ తేనైవ సతతం బాధ్యమానయా ।
 బోధితః కిల దేవ్యా త్వం సుఖసుప్తః పరంతప ॥ 67.6 ॥
49. తాం తు దృష్ట్వా మహాబాహో దారితాం చ స్తనాంతరే ।
 ఆశీవిష ఇవ క్రుద్ధః నిశ్చ్యసన్నభ్యభాషథాః ॥ 67.7 ॥
50. నఖాగ్రైః కేన తే భీరు దారితం తు స్తనాంతరమ్ ।
 కః క్రీడతి సరోషేణ పంచవక్త్రేణ భోగినా ॥ 67.8 ॥
51. నిరీక్షమాణస్సహసా వాయసం సమవైక్షథాః ।
 నఖైస్సరుధిరైస్తీక్ణైః తామేవాభిముఖం స్థితమ్ ॥ 67.9 ॥
52. సుతః కిల స శక్రస్య వాయసః పతతాం వరః ।
 ధరాంతరచరః శీఘ్రం పవనస్య గతౌ సమః ॥ 67.10 ॥
53. తతస్తస్మిన్మహాబాహో కోపసంవర్తితేక్షణః ।
 వాయసే త్వం కృథాః క్రూరాం మతిం మతిమతాం వర ॥ 67.11 ॥
54. స దర్శం సంస్తరాద్భుహ్య బ్రహ్మస్త్రేణ హ్యయోజయః ।
 స దీప్త ఇవ కాలాగ్నిః జజ్వాలాభిముఖః ఖగమ్ ॥ 67.12 ॥

55. క్షిప్తవాంస్త్వం ప్రదీప్తం హి దర్భం తం వాయసం ప్రతి ।
తతస్తు వాయసం దీప్తః స దర్భోఽనుజగామ హా ॥ 67.13 ॥
56. స పిత్రా చ పరిత్యక్తః సురైశ్చ సమహర్షిభిః ।
త్రీన్లోకాన్ సంపరిక్రమ్య త్రాతారం నాధిగచ్ఛతి ॥ 67.14 ॥
57. పునరేవాగతస్తస్యః త్వత్సకాశమరిందమ ।
స తం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్ ॥ 67.15 ॥
58. వధార్థమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యసాలయః ॥ 67.16 ॥
59. మోఘమస్త్రం న శక్యం తు కర్తుమిత్యేవ రాఘవ ।
భవాంస్తస్యాక్షి కాకస్య హినస్తి స్మ స దక్షిణమ్ ॥ 67.17 ॥
60. రామ త్వాం స నమస్కృత్య రాజ్ఞే దశరథాయ చ ।
విసృష్టస్తు తదా కాకః ప్రతిపేదే స్వమాలయమ్ ॥ 67.18 ॥
61. ఏవమస్త్రవిదాం శ్రేష్ఠః సత్త్వవాంచీలవానపి ।
కిమర్థమస్త్రం రక్షస్సు న యోజయతి రాఘవః ॥ 67.19 ॥
62. న నాగా నాపి గన్ధర్వాః నాసురా న మరుద్గణాః ।
న చ సర్వే రణే శక్తాః రామం ప్రతిసమాసితమ్ ॥ 67.20 ॥
63. తస్య వీర్యవతః కశ్చిత్ యద్యస్తి మయి సన్బ్రుమః ।
క్షిప్రం సునిశితైర్బాణైః హన్యతాం యుధి రావణః ॥ 67.21 ॥
64. భ్రాతురాదేశమాజ్ఞాయ లక్ష్మణో వా పరస్తపః ।
స కిమర్థం నరవరః న మాం రక్షతి రాఘవః ॥ 67.22 ॥
65. శక్తౌ తౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ వాయ్వగ్నిసమతేజసౌ ।
సురాణామపి దుర్ధర్షౌ కిమర్థం మాముపేక్షతః ॥ 67.23 ॥
66. మమైవ దుష్కృతం కించిత్ మహదస్తి న సంశయః ।
సమర్థౌ సహితౌ యన్మాం నావేక్షేతే పరస్తపౌ ॥ 67.24 ॥
67. వైదేహ్యో వచనం శ్రుత్వా కరుణం సాశ్రుభాషితమ్ ।
పునరప్యహమార్యాం తామిదం వచనమబ్రువమ్ ॥ 67.25 ॥
68. త్వచ్ఛోకవిముఖో రామః దేవి సత్యేన తే శపే ।
రామే దుఃఖాభిభూతే తు లక్ష్మణః పరితప్యతే ॥ 67.26 ॥
69. కథంచిద్భవతీ దృష్టా న కాలః పరిశోచితుమ్ ।
ఇమం ముహూర్తం దుఃఖానామ్ అన్తం ద్రక్ష్యసి భామిని ॥ 67.27 ॥

70. తావుభౌ నరశార్దూలౌ రాజపుత్రావనిన్దితౌ ।
త్వద్దర్శనకృతోత్సాహౌ లంకాం భస్మీకరిష్యతః ॥ 67.28 ॥
71. హత్వా చ సమరే రౌద్రం రావణం సహబాన్ధవమ్ ।
రాఘవస్త్వాం వరారోహే స్వాం పురీం నయతే ధ్రువమ్ ॥ 67.29 ॥
72. యత్తు రామో విజానీయాత్ అభిజ్ఞానమనిన్దితే ।
ప్రీతిసంజననం తస్య ప్రదాతుం త్వమిహోర్హసి ॥ 67.30 ॥
73. సౌఖ్యభీష్ట్య దిశస్సర్వా వేణ్యుద్గ్రథనముత్తమమ్ ।
ముక్త్యా వస్త్రార్దదౌ మహ్యం మణిమేతం మహాబల ॥ 67.31 ॥
74. ప్రతిగృహ్య మణిం దివ్యం తవ హేతో రఘూద్వహ ।
శిరసా తాం ప్రణమ్యార్యామ్ అహమాగమనే త్వరే ॥ 67.32 ॥
75. గమనే చ కృతోత్సాహమ్ అవేక్ష్య వరవర్ణినీ ।
వివర్ధమానం చ హి మామ్ ఉవాచ జనకాత్మజా ॥ 67.33 ॥
76. అశ్రుపూర్ణముఖీ దీనా బాష్పసన్దిగ్ధభాషిణీ ।
మమోత్పతనసమ్బ్రున్తా శోకవేగసమాహతా ॥ 67.34 ॥
77. హనూమాన్ సింహసంకాశౌ ఉభౌ తౌ రామలక్ష్మణౌ ।
సుగ్రీవం చ సహామాత్యం సర్వాన్ బ్రూయా హ్యనామయమ్ ॥ 67.35 ॥
78. యథా చ స మహాబాహుః మాం తారయతి రాఘవః ।
అస్మాద్దుఃఖామ్బుసంరోధాత్ త్వం సమాధాతుమర్హసి ॥ 67.36 ॥
79. ఇమం చ తీవ్రం మమ శోకవేగం, రక్షోభిరేభిః పరిభర్తనం చ ।
బ్రూయాస్తు రామస్య గతస్సమీపం, శివశ్చ తేఽధ్వాఽస్తు హరిప్రవీర ॥67.37॥
80. ఏతత్తవార్యా నృపరాజసింహ, సీతా వచః ప్రాహ విషాదపూర్వమ్ ।
ఏతచ్ఛ్రీ బుద్ధ్వా గదితం మయా త్వం, శ్రద్ధత్స్య సీతాం కుశలాం సమగ్రామ్ ॥67.38॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాణ్డే సప్తషష్ఠితమస్కర్ణః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే అష్టషష్ఠితమస్కర్ణః

81. అథాహముత్తరం దేవ్యాః పునరుక్తస్ససమ్భ్రమః ।
తవ స్నేహోన్నరవ్యాఘ్రు సౌహార్దాదనుమాన్య వై ॥ 68.1 ॥
82. ఏవం బహువిధం వాచ్యః రామో దాశరథిస్త్వయా ।
యథా మామాఘ్నయాచ్ఛ్రీఘ్రం హత్వా రావణమాహవే ॥ 68.2 ॥
83. యది వా మన్యసే వీర వసైకాహమరిన్దమ ।
కస్మింశ్చిత్సంవృతే దేశే విశ్రాన్తః శ్వో గమష్యసి ॥ 68.3 ॥

84. మమ చాప్యల్పభాగ్యాయాః సాన్నిధ్యాత్తవ వీర్యవన్ ।
అస్య శోకవిపాకస్య ముహూర్తం స్యాద్విమోక్షణమ్ ॥ 68.4 ॥
85. గతే హి త్వయి విక్రాంతే పునరాగమనాయ వై ।
ప్రాణానామపి సన్దేహాః మమ స్యాన్నాత్ర సంశయః ॥ 68.5 ॥
86. తవాదర్శనజశ్శోకః భూయో మాం పరితాపయేత్ ।
దుఃఖాద్దుఃఖపరాభూతాం దుర్గతాం దుఃఖభాగినీమ్ ॥ 68.6 ॥
87. అయం చ వీర సందేహాః తిష్ఠతీవ మమాగ్రతః ।
సుమహాంస్త్వత్సహాయేషు హర్భ్యక్షేషు హరీశ్వర ॥ 68.7 ॥
88. కథం ను ఖలు దుష్పారం తరిష్యన్తి మహోదధిమ్ ।
తాని హర్భ్యక్షసైన్యాని తౌ వా నరవరాత్మజౌ ॥ 68.8 ॥
89. త్రయాణామేవ భూతానాం సాగరస్యాస్య లంఘనే ।
శక్తిస్యాద్వైనతేయస్య తవ వా మారుతస్య వా ॥ 68.9 ॥
90. తదస్మిన్ కార్యనిర్వోగే వీరైవం దురతిక్రమే ।
కిం పశ్యసి సమాధానం బ్రూహి కార్యవిదాం వర ॥ 68.10 ॥
91. కామమస్య త్వమేవైకః కార్యస్య పరిసాధనే ।
పర్యాప్తః పరవీరఘ్న యశస్యస్తే బలోదయః ॥ 68.11 ॥
92. బలైస్సమగ్రైర్యది మాం హత్వా రావణమాహవే ।
విజయీ స్వాం పురీం రామో నయేత్తత్ స్యాద్యశస్కరమ్ ॥ 68.12 ॥
93. యథాఽహం తస్య వీరస్య వనాదుపధినాహృతా ।
రక్షసా తద్భయాదేవ తథా నార్హతి రాఘవః ॥ 68.13 ॥
94. బలైస్తు సంకులాం కృత్వా లంకాం పరబలార్దనః ।
మాం నయేద్యది కాకుత్స్థః తత్తస్య సదృశం భవేత్ ॥ 68.14 ॥
95. తద్యథా తస్య విక్రాంతమ్ అనురూపం మహాత్మనః ।
భవత్యాహవశూరస్య తథా త్వముపపాదయ ॥ 68.15 ॥
96. తదర్థోపహితం వాక్యం ప్రశ్రితం హేతుసంహితమ్ ।
నిశమ్యాహం తతశ్శేషం వాక్యముత్తరమబ్రువమ్ ॥ 68.16 ॥
97. దేవి హర్భ్యక్షసైన్యానామ్ ఈశ్వరః ప్లవతాం వరః ।
సుగ్రీవస్సత్త్వసమ్పన్నః తవార్థే కృతనిశ్చయః ॥ 68.17 ॥
98. తస్య విక్రమసమ్పన్నాః సత్త్వవన్తో మహాబలాః ।
మనస్సంకల్పసమ్పాతాః నిదేశే హరయస్థితాః ॥ 68.18 ॥

99. యేషాం నోపరి నాధస్తాత్ న తిర్యక్ సజ్జతే గతిః ।
న చ కర్మసు సీదన్తి మహత్స్వమితతేజసః ॥ 68.19 ॥
100. అసకృత్తైర్మహాభాగైః వానరైర్బలదర్పితః ।
ప్రదక్షిణీకృతా భూమిః వాయుమార్గానుసారిభిః ॥ 68.20 ॥
101. మద్విశిష్టాశ్చ తుల్యాశ్చ సన్తి తత్ర వనౌకసః ।
మత్తః ప్రత్యవరః కశ్చిత్ నాస్తి సుగ్రీవసన్నిధౌ ॥ 68.21 ॥
102. అహం తావదిహ ప్రాప్తః కిం పునస్తే మహాబలాః ।
న హి ప్రకృష్టాః ప్రేష్యన్తే ప్రేష్యన్తే హీతరే జనాః ॥ 68.22 ॥
103. తదలం పరితాపేన దేవి మన్యుర్వ్యపైతు తే ।
ఏకోత్పాతేన వై లంకామ్ ఏష్యన్తి హరియూథపాః ॥ 68.23 ॥
104. మమ పృష్ఠగతౌ తౌ చ చంద్రసూర్యావివోదితౌ ।
త్వత్సకాశం మహాభాగే నృసింహావాగమిష్యతః ॥ 68.24 ॥
105. అరిఘ్నం సింహసంకాశం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ ।
లక్ష్మణం చ ధనుష్పాణిం లంకాద్వారముపస్థితమ్ ॥ 68.25 ॥
106. నఖదంష్ట్రాయుధాన్ వీరాన్ సింహశార్దూలవిక్రమాన్ ।
వానరాన్ వారణేన్ద్రాభాన్ క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి సంగతాన్ ॥ 68.26 ॥
107. శైలామ్బుదనికాశానాం లంకామలయసానుషు ।
నర్దతాం కపిముఖ్యానామ్ అచిరాచ్ఛోష్యసి స్వనమ్ ॥ 68.27 ॥
108. నివృత్తవనవాసం చ త్వయా సార్థమరిన్దమమ్ ।
అభిషిక్తమయోధ్యాయాం క్షిప్రం ద్రక్ష్యసి రాఘవమ్ ॥ 68.28 ॥
109. తతో మయా వాగ్భిరదీనభాషిణా, శివాభిరిష్టాభిరభిప్రసాదితా ।
జగామ శాన్తిం మమ మైథిలాత్మజా, తవాసి శోకేన తదాఽభిపీడితా ॥ 68.29 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే సున్దరకాణ్డే అష్టషష్ఠితమసర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకత్రింశదుత్తరశతతమసర్గః

110. శిరస్యంజలిమాధాయ కైకేయ్యానందవర్ధనః ।
బభాషే భరతో జ్యేష్ఠం రామం సత్యపరాక్రమమ్ ॥ 131.1 ॥
111. పూజితా మామికా మాతా దత్తం రాజ్యమిదం మమ ।
తద్దదామి పునస్తుభ్యం యథా త్వమదదా మమ ॥ 131.2 ॥
112. ధురమేకాకినా న్యస్తామ్ బుషభేణ బలీయసా ।
కిశోరవర్గురుం భారం న వోఢుమహముత్యహే ॥ 131.3 ॥

113. వారివేగేన మహతా భిన్నస్సేతురివ క్షరన్ ।
దుర్బంధనమిదం మన్యే రాజ్యచ్ఛిద్రమసంవృతమ్ ॥ 131.4 ॥
114. గతిం ఖర ఇవాశ్వస్య హంసస్యేవ చ వాయసః ।
నాన్వేతుముత్సహే రామ తవ మార్గమరిందమ ॥ 131.5 ॥
115. యథా చారోపితో వృక్షః జాతశ్చాంతర్నివేశనే ।
మహాంశ్చ సుదురారోహః మహాస్కంధప్రశాఖవాన్ ॥ 131.6 ॥
116. శీర్యేత పుష్పితో భూత్వా న ఫలాని ప్రదర్భయన్ ।
తస్య నానుభవేదర్థం యస్య హేతోస్స రోష్యతే ॥ 131.7 ॥
117. ఏషోపమా మహాబాహులా త్వదర్థం వేత్తుమర్హసి ।
యద్యస్మాన్మనుజేంద్ర త్వం భక్తాన్ భృత్యాన్ శాధి హి ॥ 131.8 ॥
118. జగదద్యాభిషిక్తం త్వామ్ అనుపశ్యతు సర్వతః ।
ప్రతపంతమివాదిత్యం మధ్యాహ్నే దీప్తతేజసమ్ ॥ 131.9 ॥
119. తూర్యసంఘాతనిర్హృతైః కాంచీనూపురనిస్పనైః ।
మధురైర్గీతశబ్దైశ్చ ప్రతిబుధ్యస్య రాఘవ ॥ 131.10 ॥
120. యావదావర్తతే చక్రం యావతీ చ వసుంధరా ।
తావత్త్వమిహ సర్వస్య స్వామిత్వమనువర్తయ ॥ 131.11 ॥
121. భరతస్య వచశ్రుత్వా రామః పరపురంజయః ।
తథేతి ప్రతిజగ్రాహ నిషసాదాసనే శుభే ॥ 131.12 ॥
122. తతశ్చత్రుఘ్నవచనాత్ నిపుణాశ్శ్రువర్ధకాః ।
సుఖహస్తాస్సుశీఘ్రాశ్చ రాఘవం పర్యుపాసత ॥ 131.13 ॥
123. పూర్వం తు భరతే స్నాతే లక్ష్మణే చ మహాబలే ।
సుగ్రీవే వానరేంద్రే చ రాక్షసేంద్రే విభీషణే ॥ 131.14 ॥
124. విశోధితజటస్నాతః చిత్రమాల్యానులేపనః ।
మహార్హవసనో రామః తస్థా తత్ర శ్రియా జ్వలన్ ॥ 131.15 ॥
125. ప్రతికర్మ చ రామస్య కారయామాస వీర్యవాన్ ।
లక్ష్మణస్య చ లక్ష్మీవాన్ ఇక్ష్యాకుకులవర్ధనః ॥ 131.16 ॥
126. ప్రతికర్మ చ సీతాయాః సర్వా దశరథస్త్రియః ।
ఆత్మవైవ తదా చక్రుః మనస్విన్యో మనోహరామ్ ॥ 131.17 ॥
127. తతో వానరపత్నీనాం సర్వాసామేవ శోభనమ్ ।
చకార యత్నాత్కౌసల్యా ప్రహృష్టా పుత్రలాలసా ॥ 131.18 ॥

128. తతశ్శత్రుఘ్నవచనాత్ సుమంత్రో నామ సారథిః ।
యోజయిత్వాఽభిచక్రామ రథం సర్వాంగశోభనమ్ ॥ 131.19 ॥
129. అర్కమండలసంకాశం దివ్యం దృష్ట్వా రథోత్తమమ్ ।
ఆరురోహ మహాబాహుః రామస్సత్యపరాక్రమః ॥ 131.20 ॥
130. సుగ్రీవో హనుమాంశ్చైవ మహేంద్రసదృశద్యుతీ ।
స్నాతౌ దివ్యనిభైర్వస్త్రైః జగ్ముతుశ్శుభకుండలౌ ॥ 131.21 ॥
131. వరాభరణసంపన్నాః యయుస్తాశ్శుభకుండలాః ।
సుగ్రీవపత్న్యస్సీతా చ ద్రష్టుం నగరముత్సుకాః ॥ 131.22 ॥
132. అయోధ్యాయాం తు సచివాః రాజ్ఞో దశరథస్య యే ।
పురోహితం పురస్కృత్య మంత్రయామాసురర్థవత్ ॥ 131.23 ॥
133. అశోకో విజయశ్చైవ సుమంత్రశ్చైవ సంగతాః ।
మంత్రయన్ రామ వృద్ధ్యర్థమ్ ఋద్ధ్యర్థం నగరస్య చ ॥ 131.24 ॥
134. సర్వమేవాభిషేకార్థం జయార్హస్య మహాత్మనః ।
కర్తుమర్హథ రామస్య యద్యన్మంగళపూర్వకమ్ ॥ 131.25 ॥
135. ఇతి తే మంత్రిణస్సర్వే సందిశ్య తు పురోహితమ్ ।
నగరాన్నిర్యయుస్తార్థం రామదర్శనబుద్ధయః ॥ 131.26 ॥
136. హరియుక్తం సహస్రాక్షః రథమింద్ర ఇవానఘః ।
ప్రయయౌ రథమాస్థాయ రామో నగరముత్తమమ్ ॥ 131.27 ॥
137. జగ్రాహ భరతో రశ్మీన్ శత్రుఘ్నశ్చత్రమాదదే ।
లక్ష్మణో వ్యజనం తస్య మూర్ధ్ని సంపర్యవీజయత్ ॥ 131.28 ॥
138. శ్వేతం చ వాలవ్యజనం జగ్రాహ పురతస్థితః ।
అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ॥ 131.29 ॥
139. ఋషిసంఘైస్తదాఽఽకాశే దేవైశ్చ సమరుద్గణైః ।
స్తూయమానస్య రామస్య శుశ్రువే మధురధ్వనిః ॥ 131.30 ॥
140. తతశ్శత్రుంజయం నామ కుంజరం పర్వతోపమమ్ ।
ఆరురోహ మహాతేజాః సుగ్రీవః ప్లవగర్షభః ॥ 131.31 ॥
141. నవనాగసహస్రాణి యయురాస్థాయ వానరాః ।
మానుషం విగ్రహం కృత్వా సర్వాభరణభూషితాః ॥ 131.32 ॥
142. శంఖశబ్దప్రణాదైశ్చ దుందుభీనాం చ నిస్వనైః ।
ప్రయయౌ పురుషవ్యాఘ్రుః తాం పురీం హర్మ్యమాలినీమ్ ॥ 131.33 ॥

143. దదృశుస్తే సమాయాంతం రాఘవం సపురస్సరమ్ ।
విరాజమానం వపుషో రథేనాతిరథం తదా ॥ 131.34 ॥
144. తే వర్ణయిత్వా కాకుత్స్థం రామేణ ప్రతినందితాః ।
అనుజగ్ముర్మహాత్మానం భ్రాతృభిః పరివారితమ్ ॥ 131.35 ॥
145. అమాత్యైర్బ్రాహ్మణైశ్చైవ తథా ప్రకృతిభిర్వృతః ।
శ్రియా విరురుచే రామః నక్షత్రైరివ చంద్రమాః ॥ 131.36 ॥
146. స పురోగామిభిస్తూర్యైః తాలస్వస్తికపాణిభిః ।
ప్రవ్యాహరద్భిర్ముదితైః మంగళాని యయౌ వృతః ॥ 131.37 ॥
147. అక్షతం జాతరూపం చ గావః కన్యాస్తథా ద్విజాః ।
నరా మోదకహస్తాశ్చ రామస్య పురతో యయుః ॥ 131.38 ॥
148. సఖ్యం చ రామస్సుగ్రీవే ప్రభావం చానిలాత్మజే ।
వానరాణాం చ తత్కర్మ రాక్షసానాం చ తద్బలమ్ ।
విభీషణస్య సంయోగమ్ ఆచచక్షే చ మంత్రిణామ్ ॥ 131.39 ॥
149. శ్రుత్వా తు విస్మయం జగ్ముః అయోధ్యాపురవాసినః ॥ 131.40 ॥
150. ద్యుతిమానేతదాఖ్యాయ రామో వానరసంవృతః ।
హృష్టపుష్టజనాకీర్ణామ్ అయోధ్యాం ప్రవివేశ హ ॥ 131.41 ॥
151. తతో హ్యభ్యుచ్చయన్ పారాః పతాకాస్తే గృహే గృహే ।
ఐక్ష్యాకాధ్యుషితం రమ్యమ్ ఆససాద పితుర్లహమ్ ॥ 131.42 ॥
152. అథాబ్రవీద్రాజసుతః భరతం ధర్మిణాం వరమ్ ।
అర్థోపహితయా వాచా మధురం రఘునందనః ॥ 131.43 ॥
153. పితుర్భవనమాసాద్య ప్రవిశ్య చ మహాత్మనః ।
కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ కైకేయీమభివాద్య చ ॥ 131.44 ॥
154. యచ్ఛ మద్భవనం శ్రేష్ఠం సాశోకవనికం మహత్ ।
ముక్తా వైడూర్యసంకీర్ణం సుగ్రీవాయ నివేదయ ॥ 131.45 ॥
155. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా భరతస్సత్యవిక్రమః ।
పాణా గృహీత్వా సుగ్రీవం ప్రవివేశ తమాలయమ్ ॥ 131.46 ॥
156. తతస్త్వైలప్రదీపాంశ్చ పర్యంకాస్తరణాని చ ।
గృహీత్వా వివిశుః క్షిప్రం శత్రుఘ్నేన ప్రచోదితాః ॥ 131.47 ॥
157. ఉవాచ చ మహాతేజాః సుగ్రీవం రాఘవానుజః ।
అభీషేకాయ రామస్య దూతానాజ్ఞాపయ ప్రభో ॥ 131.48 ॥

158. సౌవర్ణాన్ వానరేంద్రాణాం చతుర్ణాం చతురో ఘటాన్ ।
దదౌ క్షీప్రం స సుగ్రీవః సర్వరత్నవిభూషితాన్ ॥ 131.49 ॥
159. యథా ప్రత్యూషసమయే చతుర్ణాం సాగరాంభసామ్ ।
పూర్ణైర్ఘటైః ప్రతీక్షధ్వం తథా కురుత వానరాః ॥ 131.50 ॥
160. ఏవముక్తా మహాత్మానః వానరా వారణోపమాః ।
ఉత్పేతుర్గగనం శీఘ్రం గరుడా ఇవ శీఘ్రగాః ॥ 131.51 ॥
161. జాంబవాంశ్చ హనూమాంశ్చ వేగదర్శీ చ వానరాః ।
ఋషభశ్చైవ కలశాన్ జలపూర్ణానధానయన్ ॥ 131.52 ॥
162. నదీశతానాం పంచానాం జలం కుంభేషు చాహరన్ ।
పూర్వాత్సముద్రాత్కలశం జలపూర్ణమధానయత్ ॥ 131.53 ॥
163. సుషేణస్పర్త్యసంపన్నః సర్వరత్నవిభూషితమ్ ।
ఋషభో దక్షిణాత్పూర్ణం సముద్రాజ్జలమాహరత్ ॥ 131.54 ॥
164. రక్తచందనశాఖాభిః సంవృతం కాంచనం ఘటమ్ ।
గవయః పశ్చిమాత్తోయమ్ ఆజహార మహార్ణవాత్ ॥ 131.55 ॥
165. రత్నకుంభేన మహతా శీతం మారుతవిక్రమః ।
ఉత్తరాచ్చ జలం శీఘ్రం గరుడానిలవిక్రమః ॥ 131.56 ॥
166. ఆజహార స ధర్మాత్మా నలస్సర్వగుణాన్వితః ।
తతస్తైర్వానరశ్రేష్ఠైః ఆనీతం ప్రేక్ష్య తజ్జలమ్ ॥ 131.57 ॥
167. అభిషేకాయ రామస్య శత్రుఘ్నస్సచివైస్సహ ।
పురోహితాయ శ్రేష్ఠాయ సుహృద్భ్యశ్చ న్యవేదయత్ ॥ 131.58 ॥

- శ్రీరామస్య పట్టణాధికమహోత్సవఘట్టః -

168. తతస్స ప్రయతో వృద్ధః వసిష్ఠో బ్రాహ్మణైస్సహ ।
రామం రత్నమయే పీఠే సహసీతం న్యవేశయత్ ॥ 131.59 ॥
169. వసిష్ఠో వామదేవశ్చ జాబాలిరథ కాశ్యపః ।
కాత్యాయనస్సయజ్ఞశ్చ గౌతమో విజయస్తథా ॥ 131.60 ॥
170. అభ్యసించన్నరవ్యాఘ్రం ప్రసన్నేన సుగంధినా ।
సలిలేన సహస్రాక్షం వసవో వాసవం యథా ॥ 131.61 ॥
171. ఋత్విగ్నిర్బ్రాహ్మణైః పూర్వం కన్యాభిర్మంత్రిభిస్తథా ।
యోధైశ్చైవాభ్యసించంస్తే సంప్రహృష్టాస్సనైగమైః ॥ 131.62 ॥
172. సర్వాషధిరస్తైర్దివ్యైః దైవతైర్నభసి స్థితైః ।
చతుర్భిర్లోకపాలైశ్చ సర్వైర్దేవైశ్చ సంగతైః ॥ 131.63 ॥

173. బ్రహ్మణా నిర్మితం పూర్వం కిరీటం రత్నశోభితమ్ ।
అభిషిక్తః పురా యేన మనుస్తం దీప్తతేజసమ్ ॥ 131.64 ॥
174. తస్యాన్వవాయే రాజానః క్రమాద్యేనాభిషేచితాః ।
సభాయాం హేమక్లృప్తాయాం శోభితాయాం మహాజనైః ॥ 131.65 ॥
175. రత్నైర్నానావిదైశ్చైవ చిత్రితాయాం సుశోభనైః ।
నానారత్నమయే పీఠే కల్పయిత్వా యథావిధి ॥ 131.66 ॥
176. కిరీటేన తతః పశ్చాత్ వసిష్ఠేన మహాత్మనా ।
ఋత్విగ్భిర్భూషణైశ్చైవ సమయోక్త్యత రాఘవః ॥ 131.67 ॥
177. ఛత్రం తు తస్య జగ్రాహ శత్రుఘ్నః పాండురం శుభమ్ ।
శ్వేతం చ వాలవ్యజనం సుగ్రీవో వానరేశ్వరః ॥ 131.68 ॥
178. అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ।
మాలాం జ్వలంతీం వపుషా కాంచనీం శతపుష్కరామ్ ॥ 131.69 ॥
179. రాఘవాయ దదౌ వాయుః వాసవేన ప్రచోదితః ।
సర్వరత్నసమాయుక్తం మణిరత్నవిభూషితమ్ ॥ 131.70 ॥
180. ముక్తాహారం నరేంద్రాయ దదౌ శక్రప్రచోదితః ।
ప్రజగుర్దేవగంధర్వాః నన్యతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ 131.71 ॥
181. అభిషేకే తదర్హస్య తదా రామస్య ధీమతః ।
భూమిస్సస్యవతీ చైవ ఫలవంతశ్చ పాదపాః ॥ 131.72 ॥
182. గంధవంతి చ పుష్పాణి బభూవూ రాఘవోత్సవే ।
సహస్రశతమశ్వానాం ధేనూనాం చ గవాం తథా ॥ 131.73 ॥
183. దదౌ శతం వృషాన్ పూర్వం ద్విజేభ్యో మనుజర్షభః ।
త్రింశతోఽఠ్ఠీర్ధిరణ్యస్య బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పునః ॥ 131.74 ॥
184. నానాభరణవస్త్రాణి మహార్థాణి చ రాఘవః ।
అర్కరశ్మి ప్రతీకాశాం కాంచనీం మణివిగ్రహామ్ ॥ 131.75 ॥
185. సుగ్రీవాయ ప్రజం దివ్యాం ప్రాయచ్ఛన్మనుజర్షభః ।
వైడూర్యమణిచిత్రే చ వజ్రరత్నవిభూషితే ॥ 131.76 ॥
186. వాలిపుత్రాయ ధృతిమాన్ అంగదాయాంగదే దదౌ ।
మణిప్రవరజుష్టం చ ముక్తాహారమనుత్తమమ్ ॥ 131.77 ॥
187. సీతాయై ప్రదదౌ రామః చంద్రరశ్మి సమప్రభమ్ ।
అరజే వాససీ దివ్యే శుభాన్యాభరణాని చ ॥ 131.78 ॥

188. అవేక్షమాణా వైదేహీ ప్రదదౌ వాయుసూనవే ।
అవముచ్యాత్మనః కంఠాత్ హారం జనకనందినీ ॥ 131.79 ॥
189. అవైక్షత హరీన్ సర్వాన్ భర్తారం చ ముహుర్ముహుః ।
తామింగితజ్జస్సంప్రేక్ష్య బభాషే జనకాత్మజామ్ ॥ 131.80 ॥
190. ప్రదేహీ సుభగే హారం యస్య తుష్టాఽసి భామిని ।
తేజో ధృతిర్యశో దాక్ష్యం సామర్థ్యం వినయో నయః ॥ 131.81 ॥
191. పౌరుషం విక్రమో బుద్ధిః యస్మిన్నేతాని సర్వశః ।
దదౌ సా వాయుపుత్రాయ తం హారమసితేక్షణా ॥ 131.82 ॥
192. హనూమాంస్తేన హారేణ శుశుభే వానరర్షభః ।
చంద్రాంశుచయగౌరేణ శ్వేతాభ్రేణ యథాఽచలః ॥ 131.83 ॥
193. తతో ద్వివిదమైందాభ్యాం నీలాయ చ పరంతపః ।
సర్వాన్ కామగుణాన్ వీక్ష్య ప్రదదౌ వసుధాధిపః ॥ 131.84 ॥
194. సర్వవానరవృద్ధాశ్చ యే చాన్యే వానరేశ్వరాః ।
వాసోభిర్భూషణైశ్చైవ యథార్హం ప్రతిపూజితాః ॥ 131.85 ॥
195. విభీషణోఽథ సుగ్రీవః హనూమాన్ జాంబవాంస్తథా ।
సర్వవానరముఖ్యాశ్చ రామేణాక్లిష్టకర్మణా ।
యథార్హం పూజితాస్సర్వైః కామై రత్నైశ్చ పుష్కలైః ॥ 131.86 ॥
196. ప్రహృష్టమనసస్సర్వే జగ్మురేవ యథాగతమ్ ।
నత్వా సర్వే మహాత్మానం తతస్తే ప్లవగర్షభాః ॥ 131.87 ॥
197. విస్పృష్టాః పార్థివేంద్రేణ కిష్కింధామభ్యుపాగమన్ ।
సుగ్రీవో వానరశ్రేష్ఠః దృష్ట్వా రామాభిషేచనమ్ ।
పూజితశ్చైవ రామేణ కిష్కిందాం పావ్రిశత్ పురీం ॥ 131.88 ॥
198. విభీషణోఽపి ధర్మాత్మా సహ తైర్నైర్వృతర్షభైః ।
లబ్ధ్వా కులధనం రాజా లంకాం ప్రాయాద్విభీషణః ॥ 131.89 ॥
199. స రాజ్యమఖిలం శాసన్ నిహతారిర్మహాయశాః ।
రాఘవః పరమోదారః శశాస పరయా ముదా ।
ఉవాచ లక్ష్మణం రామః ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలః ॥ 131.90 ॥
200. ఆతిష్ఠ ధర్మజ్ఞ మయా సహేమాం, గాం పూర్వరాజాఽధ్యుషితాం బలేన ।
తుల్యం మయా త్వం పితృభిర్భుతా యా, తాం యౌవరాజ్యే ధురముద్వహస్వ ॥

201. సర్వాత్మనా పర్యనునీయమానః, యదా న సామిత్రిరుపైతి యోగమ్ ।
నియుజ్యమానోఽపి చ యౌవరాజ్యే, తతోఽభ్యషించద్భరతం మహాత్మా ॥
॥ 131.92 ॥
202. పౌండరీకాశ్వమేధాభ్యాం వాజపేయేన చాసకృత్ ।
అన్వైశ్చ నివిధైర్యజ్ఞైః అయజత్పార్థివర్షభః ॥ 131.93 ॥
203. రాజ్యం దశసహస్రాణి ప్రాప్య వర్షాణి రాఘవః ।
శతాశ్వమేధానాజహ్రే సదశ్వాన్ భూరిదక్షిణాన్ ॥ 131.94 ॥
204. ఆజానులంబబాహుస్సః మహాస్కంధః ప్రతాపవాన్ ।
లక్ష్మణానుచరో రామః పృథివీమన్వసాలయత్ ॥ 131.95 ॥
205. రాఘవశ్చాపి ధర్మాత్మా ప్రాప్య రాజ్యమనుత్తమమ్ ।
ఈజే బహువిధైర్యజ్ఞైః ససుహృత్ జ్ఞాతిబాంధవః ॥ 131.96 ॥
206. న పర్యదేవన్విధవా న చ వ్యాలకృతం భయమ్ ।
నవ్యాధిజం భయం వాఽపి రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.97 ॥
207. నిర్దస్యరభవల్లోకః నానర్థః కంచిదస్పృశత్ ।
న చ స్మ వృద్ధా బాలానాం ప్రేతకార్యాణి కుర్వతే ॥ 131.98 ॥
208. సర్వం ముదితమేవాసీత్ సర్వో ధర్మపరోఽభవత్ ।
రామమేవానుపశ్యంతః నాభ్యహింసన్ పరస్పరమ్ ॥ 131.99 ॥
209. ఆసన్ వర్షసహస్రాణి తథా పుత్రసహస్రిణః ।
నిరామయా విశోకాశ్చ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.100 ॥
210. రామో రామో రామ ఇతి ప్రజానామభవన్ కథాః ।
రామభూతం జగదభూత్ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.101 ॥
211. నిత్యపుష్పా నిత్యఫలాః తరవస్కంధవిస్తృతాః ।
కాలే వర్షీ చ పర్జన్యః సుఖస్పర్శశ్చ మారుతః ॥ 131.102 ॥
212. బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా లోభవివర్జితాః ।
స్వకర్మసు ప్రవర్తంతే తుష్టాఽప్సైరేవ కర్మభిః ॥ 131.103 ॥
213. ఆసన్ ప్రజా ధర్మరతాః రామే శాసతి నాన్యతాః ।
సర్వే లక్షణసంపన్నాః సర్వే ధర్మపరాయణాః ॥ 131.104 ॥
214. దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।
భ్రాతృభిస్సహితశ్రీమాన్ రామో రాజ్యమకారయత్ ॥ 131.105 ॥
215. ధన్యం యశస్య మాయుష్యం రాజ్ఞాం చ విజయావహమ్ ।
ఆదికావ్యమిదం త్వార్షం పురా వాల్మీకినా కృతమ్ ॥ 131.106 ॥

216. యః పఠేచ్ఛుణుయాల్లోకే నరః పాపాద్విముచ్యతే ।
పుత్రకామస్తు పుత్రాన్వై ధనకామో ధనాని చ ॥ 131.107 ॥
217. లభతే మనుజో లోకే శ్రుత్వా రామాభిషేచనమ్ ।
మహీం విజయతే రాజా రిపూంశ్చాప్యధితిష్ఠతి ॥ 131.108 ॥
218. రాఘవేణ యథా మాతా సుమిత్రా లక్ష్మణేన చ ।
భరతేనేవ కైకేయీ జీవపుత్రాస్తథా స్త్రియః ॥ 131.109 ॥
219. భవిష్యంతి సదానందాః పుత్రపౌత్రసమన్వితాః ।
శ్రుత్వా రామాయణమిదం దీర్ఘమాయుశ్చ విందతి ॥ 131.110 ॥
220. రామస్య విజయం చైవ సర్వమక్లిష్టకర్మణః ।
శృణోతి య ఇదం కావ్యమ్ ఆర్షం వాల్మీకినా కృతమ్ ॥ 131.111 ॥
221. శ్రద్ధధానో జితక్రోధః దుర్గాణ్యతితరత్యసౌ ।
సమాగమం ప్రవాసాంతే లభతే చాపి బాంధవైః ॥ 131.112 ॥
222. ప్రార్థితాంశ్చ వరాన్ సర్వాన్ ప్రాప్నుయాదిహ రాఘవాత్ ।
శ్రవణేన సురాస్పర్వే ప్రీయంతే సంప్రశ్నణ్యతామ్ ॥ 131.113 ॥
223. వినాయకాశ్చ శామ్యంతి గృహే తిష్ఠంతి యస్య వై ।
విజయేతి మహీం రాజా ప్రవాసీ స్వస్తిమాన్ వ్రజేత్ ॥ 131.114 ॥
224. స్త్రియో రజస్వలాశ్శ్రుత్వా పుత్రాన్ సూయురనుత్తమాన్ ।
పూజయంశ్చ పఠంశ్చేమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ॥ 131.115 ॥
225. సర్వపాపాత్ ప్రముచ్యేత దీర్ఘమాయురవాప్నుయాత్ ।
ప్రణమ్య శిరసా నిత్యం శ్రోతవ్యం క్షత్రియైర్విజాత్ ॥ 131.116 ॥
226. ఐశ్వర్యం పుత్రలాభశ్చ భవిష్యతి న సంశయః ।
రామాయణమిదం కృత్నం శృణ్వతః పఠతస్సదా ॥ 131.117 ॥
227. ప్రీయతే సతతం రామః సహి విష్ణుస్సనాతనః ।
ఆదిదేవో మహాబాహుః హరిర్నారాయణః ప్రభుః ।
సాక్షాద్రామో రఘుశ్రేష్ఠః శేషో లక్ష్మణ ఉచ్యతే ॥ 131.118 ॥
228. కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం, స్త్రియశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।
శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం, ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥
॥ 131.119 ॥
229. ఆయుష్యమారోగ్యకరం యశస్యం, సౌభ్రాతృకం బుద్ధికరం సుఖం చ ।
శ్రోతవ్యమేతన్నియమేన సద్భిః, ఆఖ్యానమోజస్కరమృద్ధికామైః ॥ 131.120 ॥

230. ఏవమేతత్పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః ।
 ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్ణతామ్ ॥ 131.121 ॥
231. దేవాశ్చ సర్వే తుష్యంతి గ్రహణాచ్ఛ్రవణాత్తథా ।
 రామాయణస్య శ్రవణాత్ తుష్యంతి పితరస్తథా ॥ 131.122 ॥
232. భక్త్యా రామస్య యే చేమాం సంహితామృషిణా కృతామ్ ।
 లేఖయంతీహ చ నరాః తేషాం వాసస్త్రివిష్టపే ॥ 131.123 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

శ్రీరామపట్టాభిషేకో నామ ఏకత్రింశదుత్తరశతతమస్కర్ణః

శ్రీరామస్తుతిః - ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః - బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
 అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీహనూమతే నమః

అథ శ్రీవాసిష్ఠ మహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తివ్రకరణే ఏకోనసప్తతితమస్కర్ణః

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ - అథ వర్షసహస్రేణ, తాం పితామహ ఆయయౌ ।
 దారుణం హి తపస్సిద్ధ్యై, విషాగ్నిరపి శీతలః ॥ 1 ॥

మనసైవ ప్రణమ్యైనం, సా తధైవ స్థితా సతీ ।
 కో వరః క్షుచ్ఛమాయాఽలమ్, ఇతి చింతాన్వితాఽభవత్ ॥ 2 ॥

ఆస్మృతం ప్రార్థయిష్యేఽహం, వరమేకమిమం విభుం ।
 అనాయసీ చాయసీ చ, స్యామహం జీవసూచికా ॥ 3 ॥

అస్యోక్త్యా ద్వివిధా సూచిః, భూత్వా లక్ష్మ్యా విశామ్యహం ।
 ప్రాణినాం సహసర్వేషాం, హృదయం సురభిర్యథా ॥ 4 ॥

యథాభిమతమేతేన, గ్రసేయం సకలం జగత్ ।
 క్రమేణ క్షుద్వినాశాయ, క్షుద్వినాశః పరం సుఖమ్ ॥ 5 ॥

ఇతి సంచింతయంతీం తామ్, ఉవాచ కమలాలయః ।
 అన్యాదృశ్యాస్తథా దృష్ట్వా, స్తనితాభ్రవోపమమ్ ॥ 6 ॥

బ్రహ్మోవాచ -

పుత్రి కర్కటికే, రక్షః కులశైలాభ్రమాలికే ।
 ఉత్తిష్ఠ త్వం తు తుష్టోఽస్మి, గృహాణాభిమతం వరం ॥ 7 ॥

- కర్కట్యువాచ - భగవన్ భూతభవ్యేశ, స్యామహం జీవసూచికా ।
అనాయసీ చాయసీ చ, విధేఽర్చయసి చేద్వరం ॥ 8 ॥
- శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ - ఏవమస్త్వితి తాముక్త్వా, పునరాహ పితామహః ।
సూచికా సోపసర్గా త్వం, భవిష్యసి విషూచికా ॥ 9 ॥
- సూక్ష్మయా మాయయా, సర్వలోకహింసాం కరిష్యసి ।
దుర్భోజనా దురారంభాః, మూర్ఖా దుఃస్థితయశ్చ యే ॥ 10 ॥
- దుర్దేశవాసినో దుష్టాః, తేషాం హింసాం కరిష్యసి ।
ప్రవిశ్యాఽఽహృదయం ప్రాణైః, పద్మస్థీహాది బాధనాత్ ॥ 11 ॥
- వాతలేఖాత్మికా వ్యాధిః, భవిష్యసి విషూచికా ।
సగుణం విగుణం చైవ, జనమాసాదయిష్యసి ॥ 12 ॥
- గుణాన్వితచికిత్సార్థం, మంత్రోఽయం తు మయోచ్యతే ।
- బ్రహ్మణావాచ - హిమాద్రేరుత్తరే పార్శ్వే, కర్కటీ నామ రాక్షసీ ॥ 13 ॥
విషూచికాఽభిధానా సా, నామ్నాప్యన్యాయ బాధికా ।

తస్యాః మంత్రః ।

ఓం, హ్రీం, హ్రోం, రీం, రాం, విష్ణు శక్తయే నమః (3 సార్లు)

ఓం, నమో భగవతి, విష్ణుశక్తిమేనాం.

ఓం, హర హర, నయ నయ, పచ పచ, మథ మథ,

ఉత్పాదయ ఉత్పాదయ, దూరే కురు స్వాహా.

హిమవంతం గచ్ఛ, జీవ, సః, సః, సః, చంద్రమండల గతోఽసి స్వాహా । (3 సార్లు)

ఇతి మంత్రీ మహామంత్రం, న్యస్య వామకరోదరే ।

మార్జయేదాతురాకారం, తేన హస్తేన సంయుతః ॥ 14 ॥

హిమశైలాభిముఖ్యేన, విద్రుతాం తాం విచింతయేత్ ।

కర్కటీం కర్కశాక్రందాం, మంత్రముద్గరమర్దితాం ॥ 15 ॥

ఆతురం చింతయేచ్ఛంద్రే, రసాయన హృదిస్థితం ।

అజరామరణం యుక్తం, ముక్తం సర్వాధివిభ్రవైః ॥ 16 ॥

సాధకో హి శుచిర్భుత్వా, స్వాచాంతస్సుసమాహితః ।

క్రమేణానేన సకలాం, ప్రోచ్చినత్తి విషూచికామ్ ॥ 17 ॥

ఇతి గగనగతః, త్రిలోకనాథః, గగనగసిద్ధగృహీత, సిద్ధమంత్రః ।

గతః, ఉపగతశక్రవంద్యమానః, నిజపురమ్, అక్షయమ్, ఆయమ్, ఉజ్జ్వలశ్రీః ॥ 18 ॥

ఇత్యార్థే శ్రీవాసిష్ఠమహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తిపక్రమణే

విషూచికామంత్రకథనం నామ ఏకోనసప్తతితమస్కర్ణః

అథ ధన్వంతరి ధ్యానమ్

అచ్యుతానంత గోవింద విష్ణో నారాయణామృత ।
రోగాన్మే నాశయాశేషాన్ ఆశు ధన్వంతరే హరే ॥ 1 ॥

ఆరోగ్యం దీర్ఘమాయుష్యం బలం తేజో ధియం శ్రియం ।
స్వభక్తేభ్యః అనుగృహ్లాంతం వందే ధన్వంతరిం హరిమ్ ॥ 2 ॥

ధన్వంతరేరిమం శ్లోకం భక్త్యా నిత్యం పఠన్తి యే ।
అనారోగ్యం న తేషాం స్యాత్ సుఖం జీవన్తి తే చిరమ్ ॥ 3 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధన్వంతరయే అమృతకలశహస్తాయ వజ్రజలౌకహస్తాయ
సర్వామయవినాశనాయ త్రైలోక్యనాథాయ మహావిష్ణవే స్వాహా. ఓం వాసుదేవాయ విద్మహే
సుధాహస్తాయ ధీమహి తన్నో ధన్వంతరిః ప్రచోదయాత్ ।

అథ నవగ్రహవ్రాథనా

ఆరోగ్యం పద్మబంధుః వితరతు నితరాం సంపదం శీతరశ్మిః
భూలాభం భూమిపుత్రః సకలగుణయుతాం వాగ్విభూతిం చ సౌమ్యః ।
సౌభాగ్యం దేవమంత్రీ రిపుభయశమనం భార్గవః శౌర్యమార్కిః
దీర్ఘాయుః సైంహికేయః విపులతరయశః కేతురాచంద్రతారమ్ ॥
అరిష్టాని ప్రణశ్యన్తు దురితాని భయాని చ ।
శాంతిరస్తు శుభం మేఽస్తు గ్రహాః కుర్వన్తు మంగళమ్ ॥

అథ క్షమావ్రాథనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పఠస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

